

Демихова О.Г., викладач

ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТУ В ДИСКУРСІ РИЗИКУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ІМЛК

В сучасній лінгвістиці дослідники не одностайні щодо визначення поняття концепту. Загальні характеристики цього ментального утворення включають багатовимірність концепту, його раціональний та емотивний, універсальний і конкретний, національний та властивий тільки певній лінгвокультурі компоненти.

До семантичної структури концепту належать усі ознаки поняття, а також основні ознаки змісту концепту, зокрема, асоціації, уявлення, аксіологія, емотивні переживання тощо. Дослідники пропонують численні способи концептуального аналізу, від когнітивних прототипів Е. Рош, концептуальної метафори Д. Лакоффа й до залучення напрацювань у царині фреймової семантики Ч. Філлмора. Оскільки значення мовних знаків пов'язано зі своєю понятійною основою, видається можливим реконструювати концепти, аналізуючи семантику їх мовних репрезентацій.

Системна організація концептокорпусу означає практично існування концептів у вигляді певним чином упорядкованих груп – концептосистем. Когнітивно-інформаційний профіль дискурсу ризику утворюють концептоконфігурації, що перебувають у залежності від соціокомунікативних факторів, зокрема, фактору ризику, який можна розглядати в гносеологічному аспекті як єднальну ланку між різними видами ризику в природі, суспільстві, культурі і дискурсом ризику. Таким чином, особливої ваги набуває позивання суб'єкта в дискурсі ризику, останній при цьому постає як ситуативно-зумовлена розумово-когнітивна взаємодія суб'єктів, а отже може бути представлено через вербалізацію концептів, що формують когнітивно-інформаційний профіль цього дискурсу. Традиційно в царині когнітивістики пропонується вирізняти мегаконцепт, мезоконцепти, макроконцепти, катаконцепти. Вершинний концепт має найбільший ступінь абстракції. У випадку дискурсу ризику, такими концептами вважаємо концепт **РИЗИК** і концепт **НЕБЕЗПЕКА**. В свою чергу, автохтонні концепти є константами, що формують систему дискурсу. В дискурсі ризику такими константами є концепт **СТРАХ** і концепт **ГРОШІ**. Натомість аллохтонні концепти є своєрідними перемінними, оскільки є ситуативно перенесеними в дискурс з царини іншого дискурсу з метою виконання певних когнітивно-комунікативних функцій. До аллохтонних концептів в дискурсі ризику належать **ВІЙНА, СМЕРТЬ, ЖИТТЯ**. Загалом вони можуть перебувати у субординативних, координативних та імплікативних відношеннях.

Концептуальна параметризація є продуктивною стратегією змалювання когнітивно-інформаційного профілю дискурсу ризику. Взаємодія концептів в дискурсі ризику здійснюється циклічно і супроводжує суб'єктне позиціонування. У такий спосіб реалізуються координативні відношення концептів у дискурсі ризику. Для опису та інтерпретації стереотипних концептуальних параметрів дискурсу ризику пропонується залучати фрейми, що є способом організації та структурування знання у процесі когнітивної активності учасників дискурсу ризику.